

Door met de Energiewet, door met de uitvoering

De nieuwe Energiewet is cruciaal voor het energiesysteem en vormt de kapstok waar een groot deel van de oplossingen voor de uitdagingen van vandaag en morgen aan opgehangen worden. De wet biedt een robuust fundament en kan geen vertraging gebruiken. Netbeheer Nederland roept op tot voortvarende behandeling van de Energiewet.

Er zijn vier onderwerpen waar wij aandacht voor vragen tijdens de parlementaire behandeling:

- Juridische verankering van de relatie tussen netbeheerder en aangeslotene, zodat we o.a. effectief aan de slag kunnen in de wijken en energiediefstal voorkomen
- Kostenvergoeding van verwijdering gasaansluiting moet geregeld worden in de Energiewet, zodat kosten op een eerlijke manier worden verdeeld
- Energie-delen komt via het Europese Electricity Market Design en vraagt om zorgvuldige uitwerking en mag netcongestie niet verergeren
- Verbreding activiteiten waterstofimport – reeds opgenomen in de Nota van Wijziging – is cruciaal voor benodigde ontwikkeling waterstofmarkt

Wij plaatsen ook een waarschuwing: de Energiewet is een deel van de benodigde vernieuwing van het wetgevend kader, maar er is meer nodig. Zo heeft Uw Kamer de komende periode een belangrijke rol bij het versnellen van de benodigde wetgeving – denk aan de Wet collectieve warmte en de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie. De doelen zijn bekend, en het is nu tijd om zo veel mogelijk snelheid in de uitvoering te realiseren. Dit kunnen we samen doen door prioriteit te geven aan sturende energieplanologie, aan de stimulering van slimmer gebruik van de beschikbare energie-infrastructuur, en door de juiste randvoorwaarden te scheppen: snelle vergunningverlening, voldoende vakmensen en stikstofruimte.

Nederland heeft één van de meest betrouwbare energiesystemen ter wereld. Onze energie-infrastructuur vormt het fundament van onze maatschappij en de basis voor de grote uitdagingen waar we met elkaar voor staan. Nederland kent een enorme woningbouwopgave, de ambities op het vlak van de klimaat- en energietransitie zijn hoog en het bedrijfsleven zorgt voor duurzame economische groei. Door de toenemende vraag naar en aanbod van energie is een snelle uitbreiding van de energie-infrastructuur cruciaal binnen de beperkte ruimte in ons land. De investeringen van de netbeheerders groeien snel: de komende jaren leggen we duizenden kilometers kabels en leidingen. Kortom, we zijn bezig met de grootste verbouwing van Nederland ooit.

Deze ontwikkelingen zijn positief met oog op het behalen van de klimaatdoelen en energie onafhankelijkheid. De andere kant van de medaille is dat de elektriciteitsnetten vollopen en innovatieve producten en diensten tegen beperkingen aanlopen in de huidige wet- en regelgeving. De regelgeving loopt niet in de pas met de snelheid van de energietransitie en Europese regels. Netbeheerders zijn daarom blij dat met de Energiewet een deel van de wetgeving wordt vernieuwd en roepen op tot voortvarende behandeling van de wet.

De nieuwe Energiewet als noodzakelijke stap in het nieuwe energiesysteem

De nieuwe Energiewet vervangt de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998. De wet is cruciaal voor het energiesysteem omdat het een kapstok vormt waar een groot deel van de oplossingen voor de uitdagingen van vandaag en morgen aan opgehangen kan worden. Zo geeft de nieuwe wet de netbeheerders de mogelijkheid haar mensen effectiever in te zetten bij het verzorgen van aansluitingen, krijgen verbruikers meer mogelijkheden om de aansluiting op het net samen te gebruiken (cable pooling) en stelt het nieuwe kaders voor data- en gegevensuitwisseling. Deze elementen zijn essentieel voor ons energiesysteem en voor de versterking van de positie van bedrijven en burgers. Bovendien zorgt de modernisering van de wetgeving ervoor dat aanpassingen sneller doorgevoerd kunnen worden. In dat licht roepen wij op om periodiek ruimte te maken voor een adaptief pakket aan wijzigingen in de wet- en regelgeving.

De Energiewet is een kaderwet en veel onderwerpen zijn daardoor voor uitwerking gedelegeerd naar de AMvB, de MR en het Afsprakenstelsel voor de uitwisseling van energiedata. De details zitten in de lagere regelgeving. Het is cruciaal dat de wet voortvarend wordt behandeld zonder dat er nieuwe complexiteit aan de wet wordt toegevoegd. Dit zou een voortvarende behandeling en implementatie van de wet onnodig moeilijk maken. Uiteraard vergt de implementatie van de wet zorgvuldigheid waarvoor evenwel voldoende implementatietijd nodig is.

Hieronder gaan wij inhoudelijk in op vier onderwerpen waar wij aandacht voor vragen tijdens de parlementaire behandeling.

Onze relatie tot de gebruiker: effectieve communicatie noodzakelijk

In het huidige digitale en snel veranderende energiesysteem is het essentieel dat netbeheerders direct en effectief met hun aangeslotenen kunnen communiceren, en dat wij een solide juridische basis met hen hebben. Om dit te bereiken, is het noodzakelijk dat de lagere regelgeving voorziet in de volgende drie punten: 1) Het verkrijgen van geverifieerde contactgegevens van onze aangeslotenen. Dit is cruciaal voor directe communicatie, essentieel voor het informeren van klanten over storingen, voorkomen van afsluitingen, en efficiënte inzet van schaars personeel bij onder andere meterwissels. 2) De identificatie van aangeslotenen. Dit is fundamenteel voor de uitoefening van onze wettelijke taken en het voorkomen van misbruik zoals energiediefstal of -fraude. Zo wordt er jaarlijks bijvoorbeeld bijna 1 miljard kilowattuur elektriciteit gestolen, vaak voor hennepkwekerijen met onveilige aansluitingen. 3) Inzicht verkrijgen in de ondertekende Aansluit- en Transport Overeenkomst (ATO) door de leverancier en de bevestiging van de tijdige verstrekking van de Algemene Voorwaarden. Dit verzekert de formele en rechtsgeldige betrekkingen tussen netbeheerders en onze aangeslotenen.

Deze elementen zijn onontbeerlijk voor het opbouwen van een robuuste en klantgerichte relatie met onze aangeslotenen, die actiever worden in de energiemarkt en daardoor intensiever contact hebben met hun netbeheerder.

Oplossing voor de kosten van het verwijderen van gasaansluitingen

Op dit moment kunnen huishoudens en andere kleinverbruikers kosteloos hun gasaansluiting laten verwijderen. Het is immers niet de bedoeling dat de kosten voor het verwijderen van de gasaansluiting een barrière vormen voor de gebruiker die van het gas af wil. De kosten die netbeheerders daarbij maken worden gesocialiseerd via de transporttarieven, net als alle andere kosten voor het beheer van het gasnet.

De netbeheerders vinden het echter onrechtvaardig dat voor diegenen die hun gasaansluiting behouden – of pas later van het gas af gaan – de kosten steeds hoger worden. Wij hechten er daarom aan dat het verwijderen van gasaansluitingen in de nieuwe Energiewet wordt geregeld. De verdeling van de verwijderkosten is daarbij een belangrijk aandachtspunt, waarbij wij pleiten voor de inzet van publieke middelen om de verwijderingskosten te vergoeden, bijvoorbeeld door middel van een subsidieregeling.

Energie-delen: lokaal, eenvoudig en transparant

In de Energiewet ontbreekt het onderwerp energie-delen, iets wat in de toekomstige aanpassing van de Energiewet via het Europese Electricity Market Design-pakket nader uitgewerkt en gedefinieerd zal worden. Wanneer duurzaam opgewekte energie lokaal wordt gebruikt, kan energie-delen in de toekomst mogelijk bijdragen aan het ontlasten van de elektriciteitsnetten.

Om energie-delen goed te laten werken is het van belang dat dit lokaal afgebakend wordt, burgers en bedrijven er eenvoudig gebruik van kunnen maken, dat extra kosten die worden gemaakt op een rechtvaardige manier worden verdeeld en dat de nieuwe data-activiteiten die nodig zijn om energie-delen mogelijk te maken als nieuwe rol scherp worden beschreven. Netbeheerders adviseren om klein te beginnen en periodiek te evalueren zodat bepaald kan worden wat effectief is.

Het Europese concept energie-delen is geschreven binnen een context die verschilt van het Nederlandse energielandschap. Daarom is het van belang goed te kijken naar de manier waarop energie-delen in Nederland vormgegeven kan worden. Dit vraagt een zorgvuldige uitwerking tussen de sector, het ministerie en de maatschappij.

Waterstofimport: verbreding activiteiten cruciaal voor ontwikkeling waterstofmarkt

Vanaf 2035 zal waterstof een cruciale (systeem)rol spelen in het energiesysteem, waarbij hernieuwbare ('groene') waterstof op grote schaal binnenlands wordt geproduceerd via elektrolyse. Echter, om te voorzien in de totale vraag, zal import noodzakelijk zijn. Momenteel ontbreekt nog de infrastructuur voor de import van waterstof, zowel in de vorm van waterstofgas als waterstofdragers. Gezien de onvolwassenheid van de markt voor waterstof is het verstandig om de betrokkenheid van gasinfrastructuurbedrijven bij bepaalde activiteiten niet op voorhand uit te sluiten.

Netbeheer Nederland is dan ook positief over de verbreding van de toegestane activiteiten van Gasunie bij waterstofimportterminals, zoals vastgelegd in de Nota van Wijziging. Deze verbreding stelt Gasunie in staat om betrokken te zijn bij de import van waterstofdragers en de overslag ervan. Dit komt de benodigde ontwikkeling van de waterstofmarkt ten goede.